लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

शिवपुरी गाउँपालिका, नुवाकोट

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

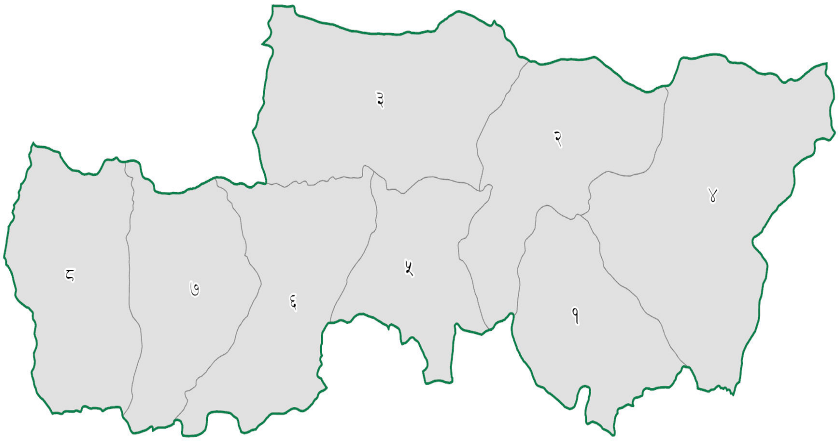

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

शिवपुरी गाउँपालिका, नुवाकोट

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बागमती प्रदेश लेखापरीक्षण निर्देशनालय
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-६

च.न.:FAR/2080-81/LOC/112

विषयःलेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री अध्यक्षज्यू,
शिवपुरी गाँउपालिका, गाँउकार्यपालिकाको कार्यालय,

नुवाकोट ।

कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाँउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानिय संचितकोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएकोआर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियतसहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. गाँउपालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ११ करोड ४७ लाख ११ हजार,स्वास्थ्य पूर्वाधारको रु ३ करोड ४५ लाख ८० हजार, पर्यटन पूर्वाधारको रू. ५ लाख ८५हजार, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु.२० लाख ४० हजार, महिला शस्क्तीकरण कार्यक्रमको रू.८ लाख ९० हजार समेत गरी रु.१५ करोड २८ लाख ७ हजार समावेश गरेको छैन ।

२. गाँउपालिकाको रु. १ अर्व ३० करोड १३ लाख ८२ हजारकोलेखापरीक्षण गरिएकोमा रू. १ करोड १९ लाख ६८ हजार बेरुजू देखिएको छ । सो सम्बन्धमा रु. ५५ लाख ९५ हजारको प्रतिक्रियाबाट फछ्र्योट भई बाँकी बेरुजुमा असुल गर्नुपर्ने रू.१७ लाख ६ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. १८ लाख २४ हजार. र नियमित गर्नुपर्ने रु.४५ लाख ५२ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु.८ करोड ६० लाख ५४ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु.९ करोड २६ लाख २ हजार रहेको छ । बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको वेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. गाँउपालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु ८, १४, १७, सम्पत्ती तथा राजस्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन।

लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यो गाँउपालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको,स्विकृत कार्षक्रममा लक्ष्य अनुसार प्रगति हुन नसकेकोले विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी गाँउपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। गाँउ कार्यपालिका, गाँउपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको

कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(तारा प्रसाद पाण्डे)

नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
६१	६७	११९६८४४८	०	३८	५५९५९८५	१७५४३६	६१	२९	६५४७८९९	१७०६६३	४५५२३०५	१८२४९३१	०	०	६३७७२३६	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
नुवाकोट	८६०५४	०	०	८६०५४	०	६५४८	९२६०२

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	३७	स्यानिटरी प्याड	९३२२५०.०
२	२०८०/८१	४५	शिक्षकलाई सुत्केरी स्याहार भत्ता	१००००.०
३	२०८०/८१	३०	लगत कट्टा पछिको भत्ता	८०२२३.०
४	२०८०/८१	४०	बेतलबी विदामा रहेका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च भुक्तानी	१७३९९३.०
५	२०८०/८१	३१	प्रशिक्षक भत्ता	३०६००.०
६	२०८०/८१	६३	प्रविधि हस्तान्तरण	२८०००.०

७	२०८०/८१	३५	पोशाक भत्ता	१००००.०
८	२०८०/८१	४४	चैत्र महिनामा चाडपर्व खर्च भुक्तानी	३२०९६७.०
९	२०८०/८१	५९	गृहिणी महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम	२२५६८८.०
१०	२०८०/८१	३२.६	खरिद ब्यवस्थापन	२९०७१३४.०
११	२०८०/८१	४९.७	उपभोक्ता समितिको काम	२१११६.०
१२	२०८०/८१	५७.१	अन्य कार्यालयको खर्च	९२६४.०
१३	२०८०/८१	३९	अनुदानको अनुगमन	३०००००.०
१४	२०८०/८१	६४	अनुगमन भत्ता	३४०००.०
१५	२०८०/८१	२९	भुक्तानीको विल नभएको	५०००००.०
१६	२०८०/८१	२८	कार्यालय समयको बैठक भत्ता	१२७५०.

(८०३२९५०९३०० - शिवपुरी गाउँपालिका, नुवाकोट)

परिचय

१ **कार्यालयको परिचय**

(क) कार्यालय परिचय - स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ८ वडा, ४२गाउसभा सदस्य १०१.५वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २०,७६९ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१ ।०५।०६ देखि २०८१ ।०६। १४ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - पालिकाको आय – व्यय को रू १३०१३८२०४८.८७ लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा सामाजिका सुरक्षा वापत वढि निकासा भएको रु.३१२३३८।-असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय विवरण परीक्षण**

२.१ **वित्तीय प्रतिवेदन-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ।पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निमानानुसार देखिएको छ ।

२.२ **सुत्रको आर्थिक बिबरण** -महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले गत आर्थिक बर्ष २०७९।८०मा (म. ले. प. फा. न. २७२) ले पुर्ण आर्थिक बिवरण प्रमाणित नगरेको भनि म ले प फाराम मिति २०८०।३।३१ गते महालेखापरीक्षकाबाट संशोधन गरी स्थानिय सरकारको कोषको पाप्ति र भुक्तानीको एकीकृत बार्षिक प्रतिबेदन (म ले प फा न २७०) स्विकृत गराई लागु गरेकोमा यस वर्ष लेखापरीक्षण गर्दा गत बर्षको आर्थिक बिवरण सुत्रमा नदेखिने र साथै यस बर्षको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक बिवरण समेत नदेखाई बिभिन्न १४ वटा अनुसूची देखाएकोले कारोवारको यथार्थ चित्रण गरेको देखिएन।यसरी महालेखापरीक्षक बाट स्विकृत गरेको ढाँचामा कोषको प्राष्ती र भुक्तानी नदेखाएकोले यथार्थ आय र ब्यय एकिन गर्न सकिने अवस्था देखिएन । अत महालेखानियन्त्रक कार्यालयले स्विकृत ढाँचामा आर्थिक बिवरण तयार गरी पेश गर्नुपर्दछ ।

२.३ **स्थानीय संचित कोष :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस पालिकाले वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहयता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आयव्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

आय-ब्यय विवरण

शिवपुरी गाउपालिका, नुवाकोट

आर्थिक बर्ष २०८०।८१

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		७३८६८७४८।७२	१	गाँउपालिका खर्च		५१०२४८१३९।५३
	क) संचित कोष	५७१४११९५।७२			चालु खर्च	३८०६८२००३।१५	
	ख) अन्य कोष	१६७२७५५३।००			पूँजीगत खर्च	१२९५६६१३६।४	
२	राजस्व (आन्तरिक आय)		१००४४४७४६।९३	२	अन्तर सरकारी निकासा		१५२८०७८२३.३५
	क) आन्तरिक राजस्व	१०६१८४१४।९६			सामाजिक सुरक्षा	११४७११७२३	
	ख) राजस्व बाँडफाँड	८९८२६३३१।९७			स्वास्थ्य पुर्वाधार	३४५८०४४८।३५	
	ग) अन्य आय				पर्यटन पुर्वाधार	५८५६५२	
३	वित्तिय हस्तान्तरण संघ		३१४२०८०५४।५८		स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२०४००००	
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	८०६३१०००			महिला शसत्तिकरण कार्यक्रम	८९००००	
	ख) सशर्त अनुदान	२२३७१५९७२।५८		3	मौज्दात		४९१३८८७१।८१
	ग) समपूरक अनुदान	३३६३१३३		५	क संचित कोष खाता	३२६७६१६०।४५	
	घ) विशेष अनुदान	६४९७९४९		६	ख) प्रकोप व्यवस्थापन कोष	००	
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान		५६३०३६१२।८	७	ग धरौटी आय	११६०५२८६।३६	
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	८०८५०००			क_ विविध कोष खाता	४८५७४२५।००	
	ख) सशर्त अनुदान	१९१३९७२२					
	ग) समपुरक अनुदान	१९९६२०३६।५०					

	घ) विशेष अनुदान	९११६८५४।३०					
५	विभिन्न कोषतर्फको आय		१४५६१८४८।३१				
	क विविध कोष खाता	९१३२५७२।९८					
	ख) प्रकोप व्यवस्थापन कोष	०					
	ग धरौटी आय	५४२९२७५।३३					
६	अन्तर सरकारी निकासा		१५२८०७८२३.३५				
	सामाजिक सुरक्षा	११४७११७२३					
	स्वास्थ्य पुर्वाधार	३४५८०४४८।३५					
	पर्यटन पुर्वाधार	५८५६५२					
	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२०४००००					
	महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम	८९००००					
	जम्मा		७१२१९४८३४।६९		जम्मा		७१२१९४८३४।६९

२.४ **फरक हिसाब** – यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु ७,३८,६८,७४८।७२ यस वर्षको प्राप्ति रु ६३,८३,२६,०८५।९७ यस वर्षको भुक्तानी रु६६,३०,५५,९६२।८८ र बैङ्क मौज्दात रु ४,९१,३८,८७१।८१ रहेको छ। सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०)	७३८६८७४८।७२	४८,५५,१८,२६२।६२	५१,०२,४८,१३९।५३	४,९१,३८,८७१।८१
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	७३८६८७४८।७२	६३,८३,२६,०८५।९७	६६,३०,५५,९६२।८८	४,९१,३८,८७१।८१
फरक		१५,२८,०७,८२३।३५	१५,२८,०७,८२३।३५	

२.५ **फरक जिम्मेवारी** - पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ । पालिकाको गत वर्षको सुत्र २७२ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार रु ७,२२,८५,४६२।०० मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु ७,३८,६८,७४८।७२ जिम्मेवारी सारेको छ । जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रु १५,८३,२८६।७२ बढी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा यकिन गर्नु पर्दछ ।

२.६ **बैङ्क हिसाब विवरण-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाले बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहाय अनुसार छ:

सि. न.	खाता	स्रेस्ता अनुसार मौज्दात रु.	बैङ्क स्टेटमेन्ट अनुसार वर्षान्तको मौज्दात रु.	फरक रु.
१	आन्तरिक राजस्व खाता	००	००	
२	बाँडफाटबाट प्राप्त राजस्व खाता	००	००	
३	आन्तरिक अनुदान खाता	००	००	
४	चालु खर्च खाता	००	००	
५	पुँजिगत खर्च खाता	००	००	
६	बिबिध खर्च खाता	४८,५७,४२५	४८,५७,४२५।००	
७	स्थानिय तह धरौटी खाता	१,१६,०५,२८६।३६	११,२९,४८३।००	
८	स्थानीय तह संचितकोष खाता	३,२६,७६,१६०।४५	३,३०,३५,३०४।००	
	जम्मा	४,९१,३८,८७१।८१	४,९१,८७,२१२।००	४८३४०।१९

पालिकाले म.ले.फा.नं. २१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैङ्कबीच हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।कार्यालयले हिसाव मिलान नगरेकोले म. ले. प. फा. न.२७० सुत्रको अनुसूची भिडान गर्दा सर्शततर्फको रू ३,९२,७९,५८२।५२ मिति २०८१।३।३१ मा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, नुवाकोटमा दाखिला भएको देखिन्छ।साथै श्रेस्ता अनुसार बाकी मौज्दात रू ४,९१,३८,८७१।८१ छ भने बैक मौज्दात रू ४,९१,८७२१२।०० बाँकी देखिन्छ।अत पालिकाले बैक बढी देखिएको रू ४८३४०।१९ को हिसाव मिलान गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ ।

३ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

४ बजेट पेश, पारित र अख्तियारी

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ म स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस स्थानीय तहमा उपाध्यक्ष श्री विर वहादुर तामाङ्गले मिति २०८०।०३।१० गते रु ५८ करोड ५६ लाख को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा मिति २०८०।०३।१०मा पारित भएको छ।यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले २०८०।०४।०७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।

५ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरेको देखिएन । यस सम्वन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छ

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने सो गरेको पाईएन ।

पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन। साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यिवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाईएन।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा गाउपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वियनमा ल्याउनुपर्नेमा ल्याएको पाईएन ।

स्थानिय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वियन गर्नुपर्ने आयोजनाको बिश्लेषण गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने सम्भाब्य आयोजनाको बैंक खडा गरेको देखिएन ।

दिगो बिकास लक्ष्य (२०१५-३०) कार्यान्वियन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकि मुल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६५, ६६ र ६७ मा क्रमशः स्थानीय राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति रहने व्यवस्था छ ।समिति गठन भएता पनि समितिले दिएको सुझावको कार्यान्वियन भएको पाईएन ।

पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक गरी वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामान सहितको एकीकृत अभिलेख देखिने गरी खप्ने एवं खर्च हुने सामानको मूल जिन्सी खाता अध्यावधिक गरेको पाईएन ।

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ मा खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाईएन।

ठेक्का वा उपभोक्ताबाट हुने कामको निर्माण सुरु, लागत, सम्पन्न हुने मिति लगायत विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता राखेको पाईएन।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाएको छैन।

सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ को अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तयार गरेको पाईएन ।

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को वमोजिम कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागु गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन ।

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको २०७३।१२।२५ को परिपत्र अनुसार यस पालिकामा समाहित भएका साविकका गाँउ विकास समितिको नाममा रहेका पेश्की तथा वेरुजुको लगत तयार गरेको पाईएन ।

आर्थिक वर्षको अन्तमा खर्चको चाप हुने गरी काम गराउने कार्य नियन्त्रण गर्नुपर्नेमा सो गरेको छैन ।

राजस्व प्राप्तीको दायरालाई प्राथमिकीकरण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छैन।

चालु वर्षमा सम्पन्न गर्नुपर्ने कामको लागि दिएको पेश्की समेत समयमा पेश्की फछ्र्यौट नगरेको, उपभोक्ताको पेश्कीको लेजर तयार गरी प्रमाणित नगरेको।

ईन्धन खर्चको लगबुक एवं कोटा निर्धारण गरी नियन्त्रण नगरेको आदी।

नियम, कानुन र निर्देशिका अनुसार कार्यान्वयन गर्नुपर्ने उपरोक्त व्यहोरा पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन नगरेका कारण वित्तीय उत्तरदायित्व, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिताको पालनामा कमी आएको हुँदा जिम्मेवार पदाधिकारीले कामको प्रकृति अनूरुप आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः**

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७६ को नियम २६ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा अनुसूचि ३ बमोजिम त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र चौमासिक कार्यलक्ष्य तथा कर्यक्रम बमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार बार्षिक रु .129566136.43 भएकोमा प्रथम त्रैमासिक मा रु 12478005 अर्थात 7.52 प्रतिशत, दोश्रो त्रैमासिक मा रु 3469010.68 अर्थात 2.09 प्रतिशत र तेश्रो त्रैमासिक मा रु 14619024.94अर्थात 8.81 प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु 68326434 अर्थात 41.19 प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च ब्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ ।

क्र.स.स	**बजेट उपशिर्षक**	**कुल खर्च**	**त्रैमासिक खर्च**				
			प्रथम त्रैमासिक	**दोस्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथौ त्रैमासिक**	**आषाढ महिना**
	पूँजिगत खर्चतर्फ	129566136.43	12478005	3469010.68	14619024.94	99000095.81	68326434
	प्रतिशत	78.11	7.52	2.09	8.81	59.68	41.19

७ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
				जम्मा खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	**32638345**	**22598834.92**	**69.24**
२	पूर्वाधार विकास	**150374655**	**116981945.7**	**77.79**
३	सामाजिक विकास	**277094000**	**245736198.9**	**88.68**
५	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	**36908823.34**	**34236432.34**	**92.76**
६	अन्य कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	**88591100**	**75868038.31**	**85.64**
जम्मा		585606923	495421450.2	**84.60**

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासनमा सबैभन्दा बढी ९२.९६ प्रतिशत र आर्थिक विकासमा सबै भन्दा घटीमा ६९.२३ प्रतिशत रहेको छ ।

८ गत बर्षको दायित्व

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(१३) तथा बागमती प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली,, २०७६ को नियम ४१(६) बमोजिम चालु बर्षको बजेटले नखाम्ने गरी खर्च गर्न नहुने र खर्च भएको अबस्थामा कार्यालय प्रमुख र सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट श्रावण १५ गतेभित्र भुक्तानी बाँकीको बिबरण प्रमाणीत गरी राख्नुपर्ने व्यबस्था छ। २०७९।८० मा बिभिन्न ५४ वटा योजना, कार्यक्रम तथा शिर्षकमा रू. १२४३३६८०।- भुक्तानी दिन बाँकी रहेको विवरण राखी कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणीत गराएको आधारमा यो बर्ष (२०८०।८१) को बजेटमा गत बर्षको भुक्तानीको लागि बजेट व्यबस्था गरि उक्त रकम भुक्तानी गरेको पाइयो। बार्षिक बजेटले नखाम्ने गरी योजना एवं कार्यक्रमको लागि सम्झौता गरेको कारण निकै ठुलो रकम भुक्तानी दिन बाँकी रहेको देखिएकोले बार्षिक बजेटले बहुबर्षीय कार्यक्रम स्वीकृत गरेको अबस्थामा बाहेक यस प्रकारको दायित्व सिर्जना हुने गरी खर्च नगर्न व्यबस्था मिलाउनु पर्दछ ।

९ रकमान्तर

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा विनियोजन ऐन बमोजिम सेवा तथा कार्यमा खर्च गर्न विभिन्न शीर्षकमा स्वीकृत भएको रकम सो सेवा तथा कार्यको निमित्त स्वीकृत सीमाभित्र भएको सुनिश्चित गरी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ।तर पालिकाले यो वर्ष हिउँदे अधिवेशन मार्फत विभिन्न ५८ वटा योजनामा रकमान्तर गरि रु १ करोड ८ लाख ६८ हजार रकम विनियोजन गरि खर्च लेखेको छ । कार्यक्रममा रकमान्तरबाट थप कनै नयाँ तथा कुनै पुराना कार्यक्रममा थप/घट गरी खर्च गरेको बजेट सिद्धान्त र नियमावलीको व्यवस्था अनुरूप देखिँदैन। यस्तो कार्यमा सुधार हुनुपर्दछ ।

१० खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यस बर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु ५९३८४१९।- राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रू.४३७५८३३२२।-समेत रु ५०,८७,४१,६९३.०३ आम्दानी भएकोमा (अन्तर सरकारी बजेट बाहेक) चालु तर्फ रु ३६,५८,५५,३१३.१५ र पूँजिगत तर्फ रु १२,९५,६६,१३६.४३ समेत रु ४९५४२१४७६। - खर्च भएको छ।खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.१९ प्रतिशत रहेको छ । यसबर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु ५९,७६,०००.०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १००.६३ प्रतिशत रहेको छ।यसबाट पालिकाहरुले विकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढि खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

११ लक्ष्य तथा प्रगति

कार्यालयले त्रैमासिक र वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रिय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन।बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा बार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	**कुल कार्यक्रम**	**वार्षिक प्रगति स्थिती**			
		शून्य प्रगती	**२५% सम्म प्रगति**	**५०% सम्म प्रगति**	**७५% सम्म प्रगति**
कार्यक्रम संख्या	५८०	८०	३६	१५०	१७८

१२ प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ ।पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १३४ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ११२ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका सहायकस्तरका २२ पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा

विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

१३ तलवी प्रतिवेदन

निजामती सेवा ऐन, २०४९,स्वास्थ्य सेवा ऐन,२०५३,स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ तथा शिक्षा ऐन,२०२८ मा स्थायी कर्मचारीलाई तवब भूक्तानी गर्दा तलवी प्रतिवेदन पारित गरेर मात्र गर्न पाउने व्यवस्था गरेको छ ।पालिकले यो वर्ष कर्मचारी पारिश्रमिकमा खर्च गरेको रकमको तलवी प्रतिवेदन पारित भएको छैन।तलवी प्रतिवेदन पारित नहुँदा वढि ग्रेड रकम भूक्तानी हुने लगायतका जोखिम हुने भएकोले तलवी प्रतिवेदन पारित गरेर मात्र खर्च लेख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्छ ।

१४ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ।पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वियनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१५ वडा सचिवको पदपूर्ति

पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयबाट संचालित सेवा प्रवाहमा महत्वपुर्ण भूमिका रहेका वडा सचिवको दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था देहाय बमोजिम छ । रिक्त पदहरुको पदपूर्ति गर्नुपर्दछ ।

वडा संख्या	वडा सचिवको दरबन्दी	वडा सचिवको पदपूर्ति	रिक्त संख्या
८	८	३	५

१६ सेवाप्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था अनुसार पालिकाबाट निम्नानुसारको सेवाप्रवाह गरेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

विवरण	निवेदन दर्ता	सिफारिस भएको संख्या
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास		
पञ्जिकरणतर्फ		अद्यावधिक नगरेको ।
जन्मदर्ता	९१७	
मृत्युदर्ता	३६७	
बसाईसराई दर्ता	६४	
विवाह दर्ता	४९३	
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	३३	
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण		
कालोपत्रे सडक निर्माण		
कालोपत्रे सडक मर्मत		
ग्राभेल सडक निर्माण		
ग्राभेल सडक मर्मत		

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहरुको विवरण पालिकाले अद्यावधिक गरेको छैन ।

१७ **कानून र सञ्चालन स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वियनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १२ वटा ६७ कार्यविधि लगायत ७९ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ ।

१८ **न्यायीक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १० र यो बर्ष थप भएको ७ गरी कुल १७ विवाद दर्ता भएकोमा १४ वटा मात्र फछ्र्यौट भई ३बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

१९ **आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा**

प्रत्येक स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक कारोवार, आन्तरिक जाँच एवं आर्थिक कार्य प्रणाली प्रभावकारी र व्यवस्थित गराउन आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा गठन गर्नुपर्ने व्यबस्था छ । यस पालिकामा शाखा गठन तथा पदपुर्ति गरी रू ५१६११३।७२ खर्च लेखेकोमा आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखामा कार्यरत एक आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई राजश्व शाखाको समेत जिम्मेवारी दिएको देखिन्छ साथै आन्तरिक लेखापरिक्षण गरी प्रतिबेदन दिएको देखिएन । यसरी कार्य जिम्मेवारीको काम नगरी अन्य कार्य गराई खर्च लेखेको रकम नियमसंगत हो भन्न सक्ने आधार देखिएन। आर्थिक कारोवारको यथार्थता एवं वित्तीय जोखिम न्यूनीकरण गर्न आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई आफ्नो शाखाको कार्यको लागि जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ ।

२० पदाधिकारी सुविधा

बागमती प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३,४,६ र ७ मा स्थानीय तहका पदाधिकारी, सदस्य र सभाको सदस्यले आफु निर्वाचित भई अनुसूची–१ बमोजिम पद तथा गोपनियताको शपथ लिई आफ्नो पदको काम कारबाही शुरु गरेको मिति देखि मासिक सुविधा पाउने व्यवस्था गरेकोमा पालिकाले पदाधिकारीको सेवा सुविधामा रू.५९ लाख ७६ हजार खर्च लेखेको देखिन्छ ।

२१ अनुदान फिर्ता

संघीय एवं प्रदेश सरकारको कानून एवं कार्यविधि बमोजिम ती निकायबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने समानिकरण अनुदान वाहेकका अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। प्राप्त विवरण अनुसार २०८१ असार मसान्तमा देहायबमोजिमको अनुदान फिर्ता गरेको छ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	शसर्त	**248167250**	**223715973**	**24451277**
	विषेश	**6500000**	**6497949**	**2051**
	समपुरक	**5000000**	**3363133**	**1636867**
प्रदेश सरकार	शसर्त	**26958000**	**19786314.3**	**7171685.7**
	विषेश	**9700000**	**8470262**	**1229738**
	समपुरक	**24750000**	**19962036.5**	**4787963.5**
जम्मा		321075250	281795667	39279583

२२ अनुदानको अनुगमन

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ।तर पालिकाले देहायअनुसार कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिदमा तथा विभिन्न सहकारी संस्थालाई बीउपूँजी तथा अनुदानमा रकम खर्च लेखेको छ।तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन।साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ गर्नुपर्दछ ।

२३ ईन्धन

अर्थ मन्त्रालयको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को बूँदा ७.१.१६ अनुसार सवारी साधन सुविधा पाउने पदाधिकारीलाई ईन्धन सुविधा पाउने गरी मापदण्ड तयार गरेको छ । कार्यालयमा रहेका सवारी साधनको लागि पाउने ईन्धन सुविधा सम्बन्धमा मापदण्ड, कार्यविधि बनाएको छैन। गाउँपालिकामा रहेका सवारी साधनमा डिजल र पेट्रोलले चल्ने सवारी साधनको छुट्टाछुट्टै अभिलेख राखी कुपन सिस्टमबाट इन्धन सुविधा उपलव्ध नगराएको र सवारी लकबुकको व्यवस्था पनि गरेको छैन । यस वर्ष पालिकाले ईन्धनवापत रु ४५१२६४२/- खर्च गरेको छ । सो बाहेक कन्टिन्जेन्सी र वडा कार्यालयका अन्य कार्यक्रमबाट समेत इन्धन खर्च गरेको देखिएकोले खर्चमा मितव्ययीता एवं आन्तरिक नियन्त्रण पद्धती अवलम्बन गरेको नदेखिएकोले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुधार ल्याउनुपर्दछ।

२४ जनतासँग अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष कार्यक्रम

सरकारको वार्षिक कार्यक्रममा परेका बाहेक कुनै पनि सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थालाई आर्थिक सहायता र अनुदान नदिने, तोकिएको मापदण्ड भित्र रहेर मात्र क्षतिपूर्ति, आर्थिक सहायता तथा औषधी उपचार खर्च वापत आर्थिक प्रदान गर्ने, यस्तो सहायता पाउने व्यक्ति तथा संस्थाको अभिलेख राखी एउटै व्यक्ति वा संस्थालाई दोहोरो सहायता उपलव्ध गराउन नहुने व्यवस्था सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारीता कायम गर्ने सम्वन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ मा उल्लेख छ। साथै उपरोक्त व्यवस्था प्रदेश सरकार

तथा स्थानीय तहका सबै कार्यालयहरु, सबै पदाधिकारी एंव कर्मचारीहरुले पालना गर्नुपर्ने उक्त मार्गदर्शनमा उल्लेख छ। पालिकाको प्रकोप व्यवस्थापनतर्फ नमुना छनौटको आधारमा परीक्षण गर्दा ठुलो मात्रामा आर्थिक सहायता वितरण गरेको देखियो। पालिकाले शिर्षकगत खर्च देखिने गरी अभिलेख राख्नुपर्नेमा प्रकोप व्यवस्थापन कोषको म्यानुअल अभिलेख राखि खर्च लेखाङ्कन गरेको छ। आर्थिक सहायता वितरण गर्नुपुर्व पालिकाले आर्थिक सहायता मापदण्ड एंव कार्यविधिको पालना नगरेको, ठूलो रकम आर्थिक सहायताको रुपमा व्यक्ति तथा संस्थालाई वितरण गर्ने गरेको, आर्थिक सहायता पाउने व्यक्ति तथा संस्थाको लगत राख्ने नगरेको तथा सम्वन्धित वडाध्यक्षहरुको सिफारिसमा समेत सहायता दिएको जस्ता अवस्था देखियो। यस बर्ष पालिकाले जेष्ट नागरिकलाई औषधीको बिलको आधारमा रु १७,५५,००० वितरण गरेको छ । पालिकाले आर्थिक सहायताएंव अनुत्पादक चालु प्रकृतिका खर्चमा कटौती नगरी पूँजिगत खर्चको हिस्सा बढाउन सक्ने अवस्था छैन। उत्पादनशिल क्षेत्रमा लगानी नगरी आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न नसकिने भएकोले यस्ता प्रकृतिका खर्चमा कटौतीगर्नुका साथै तोकिएको मापदण्ड भित्र रहेर मात्र क्षतिपूर्ति, आर्थिक सहायता र औषधी उपचार खर्च लेख्नुपर्ने देखिन्छ।

२५ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको आय र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र सभामा पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सभाले बार्षिक बजेट एकमुष्ट विनियोजन गरी जनतासँग अध्यक्ष कार्यक्रममा रु.१५ लाख तथा जनतासँग उपाध्यक्ष कार्यक्रममा रु.५ लाख गरी जम्मा रु २० लाख एकमुष्ट विनियोजन गरेको छ । बार्षिक बजेट विनियोजन गरिए पनि पालिकाले यस्तो कोष अलग्गै स्थापना नगरेको र कार्यक्रम, योजना, कार्यविधि स्वीकृति बेगर अध्यक्ष तथा उपाध्यक्षको तजविजका आधारमा यस कार्यक्रमबाट क्रमश रु.१५ लाख र ४ लाख ६२ हजार गरी जम्मा रु.१९,६२,००० खर्च गरेको छ ।अध्यक्ष तथा अपाध्यक्षको तोक आदेशका आधारमा यस कार्यक्रम बाट अध्यक्षले वृद्धावृद्धाका लागि औषधि पटके खरिद तथा अपाध्यक्ष कार्यक्रमबाट सुत्केरी महिलाका लागि कार्यक्रम तथा अण्डा वितरणमा खर्च गरेको देखिन्छ।यसरी पटके निर्णयबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा संचालन भएकै क्षेत्रमा समेत खर्च गरेकोले दोहोरो खर्च हुने तथा व्यक्ति लागि कार्यक्रम संचालन हुने सम्भावना समेत रहेको देखिन्छ।यसरी बजेट एकमुस्ट विनियोजन गरी वितरणमुखि कार्यमा खर्च गर्ने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गर्नपर्दछ ।

२६ **दुधमा अनुदान**

कृषि व्यबसायलाई प्रर्वद्धन गर्ने उद्देश्यले पालिका भित्रका दुग्ध उत्पादन किसानलाई प्रति लिटर ४ रुपयाँ अनुदान प्रदान गर्ने निर्णय पालिकाले गरेको देखिन्छ । विभिन्न ९ वटा डेरी तथा २ वटा कृषि सहकारी मार्फत उक्त कार्यक्रमको रकम वितरण गरेको देखिन्छ ।यद्यपी डेरी तथा सहकारीले उक्त रकम किसानले बुझेको भरपाइ पेश गरेका छैनन् । उक्त रकमको सुनिश्चिता भएको हुनुपर्दछ ।

२७ **बार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले बार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने ब्यवस्था छ।यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु ४९,५४,२१,४४९.५८ पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ।तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

२८ **कार्यलय समयको बैठक भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण

गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२९ **भुक्तानीको विल नभएको**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **५००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३० **लगत कट्टा पछिको भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **९,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१,८०६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१९,८६७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१३,८६७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१७,३३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१०,८१७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **६,९३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३१ **प्रशिक्षक भत्ता**

३१.१ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **९,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **९,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **१२,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३१.२ बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वियन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम	अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत
Consulting Services for " Preparation of Master Plan and DPR Preparation of Samundradevi Mandir"	**रीभोलुसन ईन्जिनियरीङ कन्सल्ट एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली.**	3,50,500।00	3,50,500।00	6,65,64,499।40
Consulting Services for Detailed Survey, Design, Drawing and Estimates of Different Road Section of ward no. 6,Shivapuri Rural Municipality	**प्लान इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी**	1,73,752।00	1,73,752।00	12,89,86,907।80

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वियनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन साथै DPR खर्चको सम्पत्तीको रुपमा लेखांमन गर्नुपर्दछ ।

३२ **खरिद ब्यवस्थापन**

३२.१ **ठेक्का अभिलेख-** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नु पर्ने कार्य, हालसम्म भएको कामको परिमाण मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

३२.२ **कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन-** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ मा सार्वजनिक निकायले सम्पन्न भएका निर्माण कार्य आपूर्ति गरिएको मालसामान वा प्रदान गरिएको सेवा स्वीकार्दा सोको निम्न ब्यहोरा राखी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने ब्यवस्था छ ।

१ . खरिद सम्झौता संख्या

२. सम्पन्न भएको निर्माण कार्य,पाप्त भएको माल समान वा सेवाको बिवरण

३.निर्माण कार्य सम्पन्न भएको वा मालसमान वा सेवा पाप्त भएको मिति

४. सम्पन्न निर्माण कार्य,पाप्त मालसमान,वा सेवा स्वीकृत भएको मिति

माथि उल्लेखित बमोजिमको ब्यहोरा प्रतिबेदन तयार भएपछि सार्वजनिक निकायले आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरि भुक्तानीको लागी आर्थिक प्रशासनमा लेखी पठाउनु पर्ने ब्यवस्था छ। यस कार्यालयद्वारा आर्थिक बर्ष २०८०।८१ मा संचालित वा बिगत आ.व.बाट सर्दै आएका योजना यस बर्ष सम्पन्न भएका आधारमा कार्यालयले कार्य स्वीकार प्रतिबेदन तयार गरी भुक्तानी गरेको देखिन्छ । यसरी कार्यालयले आर्थिक बर्ष २०८०।८१ मा कार्य स्वीकार गरी भुक्तानी दिएका योजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भए पछी सार्वजनिक निकायका प्रमुखले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग डिजाइन वा स्पेशिपीकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राबिधिक कर्मचारीबाट जाच बुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन तयार गर्नु पर्नेमा कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन तयार गरेको बिवरण लेखापरीक्षणको समयमा उपलब्ध भएन । कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन बेगर कार्यालयले स्वीकार गरेका योजनाहरूको कार्य, स्वीकृत ड्रइङ्ग डिजाइन गुणस्तर र स्पेसिफिकेशन अनुसार भएको छ भन्न सकिने आधार देखिएन। अतः कार्यालयले सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा भएको ब्यवस्था बमोजिम सम्पन्न योजनाको कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्दछ ।

३२.३ **ठेक्का व्यवस्था -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्प्रधी आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा ३२ देखि ३४।४६ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो । पालिकाले स्वीकृत नम्सका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो । यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भए पनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ।साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमा नै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नु पर्ने देखिन्छ । यस्ता केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनाको विवरण निम्न अनुसार छ ।

क्र..स	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१.	वडा न ६ हुदै कोलढुङ्गा सडक निर्माण	३।२०८०।८१	१०	१२६६५१६८	८३०१०७१	३४।४६
२.	शिवालय रोल्चे देउराली सडक	४।२०८०।८१	८	१००४४४३९	६७५५८९५	३२।७४

३२.४ **मुल्य समायोजन –** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ मा खरिद सम्झौता र सोको शर्तसम्वन्धि ब्यवस्था गरेको र उक्त दफा २ को १(घ) मा कार्यको कार्य तालिका पेश गर्नु पर्ने ब्यवस्था छ भने दफा ५५ (१) मा खरिद सम्झौतामा अन्यथा ब्यवस्था भएकोमा बाहेक बाह् महिना भन्दा बढी अवधिको सम्झौता कार्यान्वियन गर्ने क्रममा १० प्रतिशत भन्दा बढी मुल्य घटबढ भएमा त्यसरी मुल्य घट बढ भए बमोजिम कट्टा गरी मुल्य समायोजन गरिने ब्यवस्था छ । यस कार्यालयले आधारभुत स्वास्थ्य अस्पताल निर्माणको लागि मु .अ. कर सहित रू १२,६७,६२,७६२।०० मा कबिन्द्र वल्डवाइड जलुकेनी जे. भी . संग सम्झौता गरेकोमा ऐनको ब्यवस्था अनुसार निर्माण कार्यको कार्य तालिका राखेको प्रमाण लेखापरीक्षणको समयमा पेश भएन र साथै तालिका अनुसार कार्य हुन नसक्ताको समय अभिलेख कार्यालयले पनि राखेको देखिएन ।यसरी समय कार्यतालिका नराखि सम्झौता भएको ५० प्रतिशत म्याद थप गर्दा सम्म कार्य सम्पन्न नहुदा पनि कार्यालयले यस बर्ष भौचर नं. २।२०८१।३।२७ बाट मु. अ. कर सहित रू ४५,२८,७८४।६२ मुल्य समायोजन भुक्तनी गरेको देखिन्छ ।कार्यालयले यसरी भुक्तानी दिएको रकम नियम संगत हो भन्न सक्ने आधार देखिएन ।अत कार्यालयले नियमावलीको ब्यवस्था पालना गरी भुक्तानी दिनु पर्दछ ।

३२.५

म्याद थप - सार्वजनिक खरिद नियमावली, 2064 को नियम 120 मा खरिद संझौता बमोजिमको काम संम्झौताको अवधि भित्र पूरा गर्न नसकेमा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनु पर्ने र कार्यालयले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई कारण उचित लागेमा म्याद थप गर्न सक्ने प्रावधान छ । म्याद थप गर्नुअघि सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले समयमा नै काम सम्पन्न गर्न भर मग्दुर प्रयास गरे नगरेको, काबुबाहिरको परिस्थिति भए नभएको, कार्यालयले उपलब्ध गराउनु पर्ने कुराहरु उपलब्ध गराए नगराएको जस्ता कुराहरुको विश्लेषण गरेर मात्र खरिद संम्झौताको म्याद थप गर्नुपर्ने कुरा पनि सोही नियममा उल्लेख छ । कार्यालयले म्याद थप गर्नु अगाडि यी कुराहरुको बारेमा विश्लेषण गरी एक पटक म्याद थप गरे पछि पटक पटक एउटै कारण देखाई म्याद थप गर्ने गरेको देखियो । निर्माण व्यवसायीले म्याद थपको निवेदन दिँदा थपिएको समयमा काम सम्पन्न गर्न सक्ने उल्लेख गरेको अवस्थामा पनि पुन: सोही व्यहोरा दोहोरिने गरेको छ । तर निर्माण व्यवसायीले काममा कुनै प्रगति नगरेको अवस्थामा पनि नियम १२१ अनुसार पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति नलिई म्याद थप गर्नाले निर्माण व्यवसायीले काम सम्पन्न गर्न चासो दिने गरेको देखिएन । तसर्थ कार्यालयले संम्झौता अनुसारको काम समयमा नै सम्पन्न गर्न निर्माण व्यवसायीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्ने देखिन्छ । कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार म्याद थप सम्वन्धी विवरण निम्नानुसार छ ।

ठेक्का नं	ठेक्काको विवरण	सम्झौता मिति	सम्झौता रकम	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	हाल सम्मको भुक्तानी	म्याद थप अबधि	सुरु अबधिको म्याद थप प्रतिशत
९।२०७७।७८	आधारभुत स्वास्थ्य अस्पताल निर्माण	२०७८।३।३५	१२६७६२७६२	२०८०३।३०	१२१५२१३९४	२०८१।३।२४	५०

कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार हाल ठेक्का सम्झौता शुरु अवधिको ५० शतप्रतिशत अवधि भन्दा बढी म्याद थप भएका १ ठेक्का रहेको छ। एउटै कारण जनाई पटक पटक गरी निर्माण कार्यको शुरु सम्झौता अवधिभन्दा बढी अवधिको ५० प्रतिशत म्याद थप गरिए पनि कार्य सम्पन्न हुन सकेको छैन । सम्झौतामा व्यवस्था भए अनुसार कार्यतालिका बमोजिम काम सम्पन्न गराउनु पर्दछ ।

३२.६ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **६९१,५४७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **६३२,३३५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **१,५८३,२५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३२.७ **ठेक्का बिवाद** – सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ६को (३)मा सार्जनिक निकायले निर्माण स्थलको ब्यवस्था नभई निर्माण कार्यको खरिद कारवाही गर्नु दुदैन भन्ने ब्यवस्था छ। यस कार्यालयले आर्थिक बर्ष २०८०।८१मा शिवालय रोल्चे देउराली सडक निमार्णको लागि सलब्या निर्माण सेवासंग रू ६७५५८९५।००मा खरिद सम्झौता भएकोमा शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्जले कार्य अगाडी बढाउन नदिएको कारण उक्त कार्यमा बिवाद भई निर्माण कार्यको ६७ प्रतिशत प्रगति वा भौचर न २६ २०८१।३ २४बाट रू ४५२१२७१।००मात्र भुक्तानी गरी कार्य अधुरो रहेको देखिन्छ ।अतः कार्यालयले बिबादको समाधान गरी कार्य सम्पन्न गराउनुको साथै निर्माणि स्थल एकिन नगरी खरिद प्रकिया अगाडी बढाउने कार्यमा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

३२.८ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा खरिद सम्झौतामा तोकिएको म्यादभित्र कार्य सम्पन्न नगरेमा पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिनुपर्ने व्यवस्था छ ।यस पालिकाले निम्न अनुसारको निर्माण कार्यको ठेक्काका निर्माण ब्यावसायीसंग सम्झौता गरेकोमा तोकिएको म्यादभन्दा भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको देखिएन । साथै खरिद सम्झौताको शर्तअनुसार तोकिएको समयमा कार्य गर्न नसकेको मनासिब माफिकको कारण खुलाई म्याद थप गरेको प्रमाण लेखापरीक्षणको समयमा पेश भएन छैन ।अतः

पालिकाले नियमावलीको प्रक्रिया पुरा गरी म्याद थप गरेको भए प्रमाण पेश गर्ने अन्यथा खरिद सम्झौताको पालना नगरी ढिलाई गरी कार्यगर्ने आपूर्तक तथा निर्माण व्यवसायीबाट पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्ने रू

ठेक्का न	योजनाको नाम	निर्माण ब्यासायीको नाम	सम्झौता रकम	म्याद अवधि	बढी समय	रकम
९।२०७७।७८	आधारभुत अस्पताल निर्माण	कबिन्द्र वाल्डवाईज जलुकेनी जे भी	१२६७६२७६२	२०८१।३।२०	११ दिन	६९७१९५
२।२०८०।८१	सिके ढकालघर बिष्णुदेबि गोपीखोला सडक निर्माण	अलकापुरी। कालिका दुम्रेश्वर जे भी	१९६९७१२४	२०८१।३।१५	१६	१५७५७६
३।२०८०।८१	वडा न ६ बाटो ढलान कोलढुङ्गा सडक	सलब्य निर्माणसेवा	८३०१०७१	२०८१।३।१५	१६	६६४०८

प्रमाण पेश नगरेको	९,२१,१७९

३२.९ **ठेक्का व्यवस्थापनः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा प्रथम त्रैमासिक भित्र ठेक्का सम्झौता गरि सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । ठेक्काको अभिलेख परीक्षण गर्दा यस वर्ष देहाय अनुसार रु.५ करोड ६५ लाख ४१ हजारको ६ वटा ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ

ब.उ.सि.न	जम्मा		प्रथमत्रैमासिक		दोस्रोत्रैमासिक		तेस्रोत्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		आषाढमहिनाको		यसवर्षसम्पन्न
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	
बिभिन्न	६	५६५४१	०	०	०	०	६	५६५४१	०	०	०	०	३

यस बर्ष भएको कूल रु ५ करोड ६५ लाख ४१ हजारको ६ ठेक्का सम्झौता मध्ये पहिलो त्रैमासिकमा ० वटा, दोस्रो त्रैमासिकमा ० वटा र तेस्रो त्रैमासिकमा ६ वटा सम्झौता भएको देखिन्छ । यस बर्षको कुल ठेक्का सम्झौता मध्ये ३ वटा ठेक्का यसै आर्थिक वर्षाभित्र सम्पन्न भएको देखिन्छ। पहिलो त्रैमासिक भित्र सबै ठेक्का वन्दोवस्त हुन नसकेकोले यस आर्थिक वर्षा भित्र न्युन लागत भएका ठेक्का सम्पन्न भएको देखिन्छ। कार्यालयले ठेक्का वन्दोवस्त सम्बन्धी कार्य समयमै सम्पन्न गर्नुपर्दछ

३३ लाभग्राहीको अभिलेख

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ को दफा १० अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहितको मूल अभिलेख नियमावलीको अनुसूची - ३ बमोजिम लक्षित समूह अनुसार छुट्टाछुट्टै अद्यावधिक गरी स्थानीय तह र प्रत्येक वडा कार्यालयमा राख्नु पर्ने व्यस्था छ । यस पालिकामा ८ वडा रहेकोमा कुनै पनि वडाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहितको मूल अभिलेख कुनै पनि वडाले राखेको देखिएन । पालिकाले वडा कार्यालयमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहितको मूल अभिलेख अनिवार्य रुपमा राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

३४ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ (१) मा तोकिएको सिमामा मात्रै मालसामान वा परामर्श सेवा वा अन्य सेवा सोझै खरिद गरेको वा निर्माण कार्य सोझै गराउन सक्ने ब्यवस्था छ भने १(ख) एक आर्थिक बर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी सिमा भन्दा बढी रकमको एउटै ब्यक्ती,फर्म,कम्पनी वा संस्थाबाट एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न सकिने छैन भन्ने ब्यवस्था छ।यस पालिकाले उपलब्ध गराएको बिवरण अनुसार एउटै प्रकृतिको समान एक पटक भन्दा बढी पटक ट्क्रा गरी र एउटै पार्टीबाट पटक पटक खरिद गर्ने गरेका केही उदाहरण निम्न छन्।यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्छ।

भौचर नं. र मिति	योजनाको नाम	सप्लायर्सको नाम	रकम	कैफिएत
२१९।२०८१।३।२३	ल्यापटप खरिद ४ थान	युनिक कम्प्युटर हाउस	६०००००	स्पेशिफिकेशनमा सि न नखुलेको
२२२।२०८१।३।२४	ल्यापटप खरिद २ थान	किरण कम्प्युटर सप्लार्स	३८००००	
१६२।२०८१।३।८	ल्यापटप र कम्प्युटर खरिद २ थान	युनिक कम्प्युटर हाउस	२२९५००	
१६३।२०८१।३।८	ल्यापटप र कम्प्युटर खरिद २ थान	किरण कम्प्युटर सप्लार्स	३८००००	
१६३।२०८१।३।८	फनिचर खरिद	प्यासिफक पनिचर्स	४८०२५०	
१८७।२०८१।३।२०	फनिचर खरिद	बाघ भैरव फ्लोरिङ एण्ड फीनिसिङ्ग सेन्टर	२५०८६०	
१८८।२०८१।३।८	फनिचर खरिद	मेटाहाउस फनिचर एण्ड फिक्चर्स	२९९७८९	
१९२।२०८१।३।८	फनिचर खरिद	बाघ भैरव फ्लोरिङ एण्ड फीनिसिङ्ग सेन्टर	९९९९३	

३५ **पोशाक भत्ता**

.

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३६ **तोकेको भन्दा बढी विद्यालय सहयोगी**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुरबाट तयार भएको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं.१.१.४.१ अन्तर्गत आधारभूत तथा माध्यमिक तह सञ्चालन भएका सामुदायिक विद्यालयहरुमा १ जना विद्यालय सहयोगीका लागि संघीय सरकारबाट कर्मचारी व्यवस्थापन अनुदान बापत मासिक रु.८०००।– मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको मासिक न्यूनतम पारिश्रमिक पुर्याउने गरी स्थानीय तहले थप गरी विद्यालयलाई निकासा दिने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्न सामुदायिक विद्यालयलाई कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाले तोकेको भन्दा बढी २ जनासम्म विद्यालय सहयोगी कर्मचारी नियुक्त गरी संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदानमा पालिकाले मासिक रु.४०००।– थप गरी पारिश्रमिक बापत निकासा गरेकोले तोकेको भन्दा बढी विद्यालय सहयोगीलाई निकासा गरेको पारिश्रमिक नियमसंगत नभएको रू

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	राख्न पाउने विद्यालय सहयोगी	नियुक्त विद्यालय सहयोगी	तोकेको भन्दा बढी विद्यालय सहयोगी	बढी भुक्तानी रकम
१	जानकी मा.वि. वडा ५	१	२	१	१६६०००
२	जनज्ञान निकेतन मा.वि.	१	२	१	१६६०००
जम्मा					३३२०००

अनियमित भएको	३,३२,०००

३७ **स्यानिटरी प्याड**

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **९३२,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३८ **कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरबाट तयार भएको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं.२.७.१३.१३ अन्तर्गतको उपक्रियाकलाप नं.९.३ मा स्थानीय तहले शैक्षिक, व्यवस्थापकीय सुधार, सुशासनमा उत्कृष्ट कार्य गरेका विद्यालयलाई कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्नको लागि विद्यालय छनोट गर्दा कम्तीमा आधारभूततर्फ १०० विद्यार्थी र माध्यमिकतर्फ २०० विद्यार्थी भएका विद्यालयहरूमध्ये सामाजिक परीक्षण मापदण्ड, २०७८ ले तोकेको विधि, प्रक्रिया र पद्धतिबमोजिम उच्चतम अङ्क प्राप्त गर्ने प्रथम र द्वितीय हुने विद्यालयलाई क्रमशः तीन लाख र दुई लाख निकासा दिने सकिने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले शैक्षिक, व्यवस्थापकीय सुधार, सुशासनमा उत्कृष्ट कार्य गरेका विद्यालयलाई कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्नको लागि विद्यालय छनोट गर्दा आधारभूत विद्यालय तर्फ विद्यार्थी संख्या ९४ भएको (कम्तीमा १०० जना हुनुपर्ने) विद्यालय शिवालय आ.वि□ शिवपुरी १ लाई भौ.नं.१९० मिति २०८१।३।२१ बाट कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाले तोकेको भन्दा फरक पर्ने गरी उच्चतम अंक प्राप्त गरेको दोस्रो विद्यालयका रुपमा निर्णय गरी रु.२ लाख अनुदान निकासा गरेकोले कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाले तोके भन्दा कम विद्यार्थी भएको विद्यालयलाई अनुदान प्रदान गर कार्य नियमअनुसार नभएको रु.

अनियमित भएको	२,००,०००

३९ **अनुदानको अनुगमन**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **३००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४० **बेतलबी विदामा रहेका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च भुक्तानी**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **१०८,८४१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **६५,१५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४१ **औषधि खरिद**

पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले संघीय हस्तान्तरित सशर्त अनुदान (चालु) र गाउँपालिका चालु बजेट उप शिर्षकबाट गोशाइकुण्ड मेडिसिन सप्लायर्ससँग रु.१९९३३००। को औषधि खरिद गरेको देखिन्छ।आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन नहुनुका साथै निशुल्क बितरणका लागि भन्ने उल्लेख समेत औषधिमा उल्लेख गरेको छैन । उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउका साथै निशुल्क बितरणका लागि भन्ने उल्लेख समेत औषधिमा उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

४२ **तोकेको भन्दा बढी बाल विकास सहजकर्ता**

प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रको राष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड मार्गदर्शक पुस्तिका, २०६७ (संशोधन समेत) बमोजिम एउटा विद्यालयमा वा समुदायमा २५ जनासम्मको लागि छुट्टै एउटा कक्षा कोठा र १ जना तालिम प्राप्त सहजकर्ताको व्यवस्था गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले प्रारम्भिक बाल विकास कक्षामा तोकेको भन्दा कम विद्यार्थी भएका निम्न विद्यालयमा १ भन्दा बढी बाल विकास सहजकर्ता नियुक्ति गरी तलब भत्ता भुक्तानी गरेको छ । बाल विकास कक्षामा तोकेको भन्दा बढी विद्यार्थी भएको विद्यार्थीहरुका लागि १ भन्दा बढी कक्षाकोठाको व्यवस्था गरी अध्ययन अध्यापन गराएको यकीन नभएकोले तोकेको भन्दा बढी विद्यार्थीहरुलाई समेत एउटा कक्षाकोठामा राखी अध्ययन अध्यापन गराएको देखिएमा १ मात्र बाल विकास सहजकर्ताको पारिश्रमिक निकासा दिनुपर्ने र बाल विकास कक्षामा तोकेको भन्दा कम विद्यार्थी भएको विद्यालयलाई बाल विकास सहजकर्ताको पारिश्रमिक बापत निकासा भएको पारिश्रमिक नियमसंगत नभएको रू.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	बालकक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	आवश्यक सहजकर्ता	नियुक्त सहजकर्ता	तोकेको भन्दा बढी सहजकर्ता	बढी भुक्तानी रकम
१	शान्तिबुद्ध आ.वि.	१२	१	२	१	२३१०००
२	जानकी मा.वि. वडा ५	२१	१	२	१	२३१०००
जम्मा						४६२०००

अनियमित भएको	४,६२,०००

४३ **न्यानो झोला कार्यक्रम**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिका अन्तर्गतका ७ बर्थिङ सेन्टरमा यस वर्ष १५० थान को रु. १३३५६६।-. खरिद गरेकोमा गत वर्ष ३६ जना र यस वर्ष ४४. जना गरी ८० मात्र प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ । पालिकाले यो वर्ष खरिद गरेको १५० वटा न्यानो झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परिक्षण गरिएको देखिएन । साथै पालिकामा मौज्जातमा रहेको १५० न्यानो झोलाको वितरणको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	१,३३,५६६

४४ **चैत्र महिनामा चाडपर्व खर्च भुक्तानी**

शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०४ मा शिक्षकले आफ्नो धर्म, संस्कृति, परम्परा अनुसार मनाउने चाडपर्वको लागि आफूले खाइपाई आएको एक महिनाको तलब बराबरको रकम प्रत्येक वर्ष चाडपर्व खर्चको रूपमा पाउने र त्यस्तो रकम शिक्षकले एक आर्थिक वर्षमा एकपटक आफ्नो धर्म, संस्कृति, परम्परा अनुसार मनाइने मुख्य चाडपर्वको अवसरमा भुक्तानी लिन सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष करार तथा राहत अनुदानमा नियुक्त निम्न शिक्षकलाई अन्य शिक्षकलाई चाडपर्व खर्च भुक्तानी गरेको पर्व भाद्र आश्विनमा नियुक्त भएको ६ महिना नपुगेकोले चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराउन नसकिएको र चैत्रमा ६ महिना पुगेकोले त्यस्तो रकम उपलब्ध गराएको जनाएका छन् । पालिकाले यस वर्ष नियुक्त शिक्षकको मुख्य चाडपर्व पर्ने महिना कुन हो अभिलेख नै नराखी नयाँ नियुक्त भएको शिक्षकलाई ६ महिना पुगेको भनी चाडपर्व नै नपर्ने महिनामा समेत चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराउने गरेको छ । पालिकाले नयाँ नियुक्त निम्न शिक्षकले मान्ने मुख्य चाडको अभिलेख राखी चैत्रमा चाडपर्व खर्च भुक्तानी लिएका शिक्षकहरुले अन्य शिक्षकले मान्ने चाडपर्व खर्च भुक्तानी लिने महिना भाद्र आश्विनमा चाडपर्व खर्च भुक्तानी नगरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

गो भौ नं	शिक्षकको नाम	विद्यालय	नियुक्ति मिति	चाडपर्व खर्च
७६/२०८०।१२।२९	मानस बोहरा	कुम्भेश्वरमावि	२०८०।४।५	४३६८९

४४३६८९

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४८,७३७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४३,६८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४८,७३७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४३,६८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **४८,७३७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४३,६८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-२** को निर्णयले रू **४३,६८९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	४३,६८९

४५ **शिक्षकलाई सुत्केरी स्याहार भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४६ **पुस्तकालय स्थापना अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरबाट तयार भएको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८०।८१ को क्रियाकलाप नं.२.७.१३.१३. को उपक्रियाकलाप नं.९.५ को विद्यालयमा पुस्तकालय स्थापना अनुदानका लागि छनौट भएका विद्यालयलाई प्रति विद्यालय पालिकाले एकमुष्ट रु.६ लाख ५० हजार उपलब्ध गराउने उक्त अनुदानबाट लाइब्रेरीका लागि आवश्यक फर्निचरहरू जस्तै: पुस्तक र्‍याक, बसाइ व्यवस्थाका लागि कुर्सी टेबुल लगायतका सामग्रीहरू व्यवस्था गर्न कुल बजेटको २५% सम्म बजेट विद्यालयले खर्च गर्न सक्ने र अन्य रकम पाठ्यपुस्तक, पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका, सन्दर्भ सामग्री खरिद गर्नसक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले जनज्ञान निकेतन मा वि लाई पुस्तकालय अनुदान बापत उपलब्ध गराएकोमा विद्यालयले कार्यान्वयन पुस्तिकाले तोकेको सीमा भन्दा बढी रकम फरक कार्यमा कार्यमा खर्च गरेको देखिएकोले कार्यान्वियन पुस्तिकाले तोकेको भन्दा फरक पर्ने गरी खर्च गरेको कार्य नियम अनुसार नभएको रु.

गौ.भौ.नं.	फर्निचरमा खर्च गर्न सक्ने सीमा	फर्निचरमा गरेको खर्च	कम्प्युटर, इन्टरनेट र सूचनामा प्रकाशनमा खर्च	फरक कार्यमा भएको खर्च
१८९/२०८०।३।२३	१६२५००	२२५०७३	१९३४१५	२५५९८८

अनियमित भएको	२,५५,९८८

४७ **च्याउ पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता**

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल, २०७७ को परिच्छेद ७ को बुँदा नं. ७.१ मा तोकिएका पकेट, ब्लक, जोन र सुपर जोनमा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरुका लागि नेपाल सरकारले तोकि दिएको अवस्थामा बाहेक कृषि उत्पादन सामग्रीहरु (बीउ, बेर्ना, बिरुवा, माछा भुरा पशु नश्ल लगायत), कृषि औजार तथा उपकरणहरुमा बढीमा ५० प्रतिशत, प्राविधिक सहयोगमा बढीमा १०० प्रतिशत तथा साना सिँचाइ पूर्वाधारहरुमा बढीमा ८५ प्रतिशत सुबिधा (अनुदान) उपलब्ध गराइने व्यवस्था छ । पालिकाले च्याउ पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता अन्तर्गत बाइससुन्दरा मल्टिपर्पोज कम्पनी लिमिटेड, वडा नं. ७ लाई परियोजनाले तोकेको सुबिधाका क्षेत्रहरु भन्दा फरक कार्य ज्याला (डोर हाजिरी)मा रु.१०८००००।- अनुदान उपलब्ध गराएकोले म्यानुअलले तोकेको भन्दा फरक कार्यमा भुक्तानी भएको सुबिधा (अनुदान) असूल गरी दाखिला गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ.नं.	ठेनासा कृषक समूहले खरिद बीउ, मल तथा उपकरण,ज्याला आदि	खरिद भएको सामानको मूल्य	उपलब्ध हुने सुविधा
९२/२०८१।१।१२	पराल भूसा	३५६२५०	१७८१२५
	च्याउको बिउ	६०४५००	३०२२५०
	प्लास्टिक	२९०५२	१४५२६
	डोर हाजिरी	२१६०००	-
	जम्मा	**१२०५८०२**	**४९४९०१**
	जम्मा भुक्तानी भएको सुबिधा		६०२०००
	असूल हुनुपर्ने अनुदान रकम		**१०७०९९**

असुल गर्नुपर्ने	१,०७,०९९

४८ **बिउ पुजि अनुदान**

राष्टपति महिला सशक्तिकरण परियोजनाबाट पालिकाले आर्थिक बर्ष २०८०।८१मा महिला बालवालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयले २०८१।२।१७ को च न १२५ को अख्तियारी अनुसार रू ८,९०,०००।००पाप्त भई बाख्रापालककोलागि तालिम संचालन गरी प्रति ब्यक्ति २६०००।००दरले २५ जनालाई रु ६,५०,०००.००अनुदान उपलब्ध गराएकोमा पालिकाले लाभग्रही छनौटको आधार र कार्यक्रम अनुसार कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरी अभिलेख राखेको देखिएन । अत: कार्यालयले अनुदानको प्रभावकारीता बारे अनुगमन गरी प्रतिबेदन पेश गर्नु पर्दछ ।

४९ **उपभोक्ता समितिको काम**

४९.१ **उपभोक्ताको काम -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण कार्य गराउदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा मितव्ययीता, गुणस्तरियता वा दिगोपना अभिवृद्री हुने भएमा वा परियोजनाको मुख्य उद्देश्य नै रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागी गराउने भएमा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूहबाट त्यस्तो कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ । साथै नियमावलीको नियम ९७(१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट काम गराउदा श्रममुलक कामको निर्धारण, काम वा सेवामा मितव्ययीता, गुणस्तरियता, दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने तरिका आम्दानी खर्चको अभिलेख, काम वा सेवाको सुपरिवेक्षण र अनुगमन जस्ता विषयमा सार्वजनिक निकायले अपनाउनु पर्ने कार्यविधी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख छ यस कार्यालयले बाटो निर्माण, भवन निर्माण, खानेपानी संरचना र सिचाई कुलो निर्माण जस्ता कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराई उपभोक्ताले निर्माण कार्यमा प्रयोग गरेको लोडर, एक्जाभेटर, डोजर, रोलर जस्ता हेभि मेशिनहरू प्रयोग गरेको विल भर्पाईको आधारमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको प्राविधिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ । उपभोक्ता मार्फत सम्पन्न गरिएका आयोजना श्रम मुलक, मितव्ययी, गुणस्तरिय र दिगोपना अभिवृद्धि हुने खालको नदेखिएको र परियोजनाको मुख्य उद्देश्य रोजगारी

सृजना गर्ने नभएकोले उपभोक्ता मार्फत निर्माण कार्य गराएको मनासिव मान्न सकिएन।सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले समेत उपभोक्ता समितिबाट गराउन सक्ने कामको कार्यविधि तयार गरेको पाईएन । सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा भएको खरिद सम्बन्धी प्रकृयाको अवलम्वन गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक र गुणस्तरिय निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जान जरूरी देखिएको छ । केही उदाहरण निम्न छन् ।

सि. न	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको नाम	रकम
१	चिलाउने घ्याङदेखि गोरे सडक मर्मत उ. स.	सडक निर्माण	६५८५२२
२	वडा न ८ मोटर बाटो निर्माण उ. स.	सडक निर्माण	५६०६४४
३	भटार माझगाउ खानेपानी उ. स.	खानेपानी निर्माण	६६४१४०
४	घट्टेखोला मुहान गरी सिचाई कुलो निर्माण योजना	कुलो निर्माण योजना	१९८३९९१
५	बोहोरे खोला कुलो निर्माण योजना	कुलो निर्माण मर्मत	१९३२८६३
६	दुमीचौर बुद्रमार्ग मोटरबाटो निर्माण उ.स.	सडक निर्माण	६६०२१४
७	वडा न ६ मोटरबाटो निर्माण उ. स.	सडक निर्माण	९२९७५२
८	सिगटे काफ्ले थुम्का सडक उ. स.	सडक निर्माण	१२११७६३
९	कालढुगां तनानपाटी मन्दिरदेखि सडक निर्माण	सडक निर्माण	२१४३८२५
१०	वडा न ५ मोटरबाटो सरसफाई उ. स.	सडक निर्माण	८०६८५१
११	वोलाङ भुमे मा बि भवन निर्माण उ. स.	भवन निर्माण	९७१८३२
१२	भ्युटावर पूणेता तथा ब्यवस्थापन समिति	भ्यूटावर निर्माण	९६४३४७

४९.२ **अनुगमन समिक्षा नभएको** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १६ (ख) ५ मा उप प्रमुख वा उपाध्यक्षले योजना तथा कायक्रमको अनुगमन सुपरिबेक्षण गरी सो को प्रतिबेदन बैठकमा पेश गर्ने र (ग) २ मा वडाबाट कार्यन्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने सो को अनुगमन तथा आवधिक समिक्षा गर्ने गराउने ब्यवस्था छ । यस पालीकामा आर्थिक बर्ष २०८०।८१ मा संचालन भएका योजना तथा कार्यान्वियन भई सम्पन्न भएका योजनाको प्राबिधिक प्रतिबेदनका आधारमा खर्च भुक्तानी गरेकोमा सोको पालिका उप प्रमुख र सम्बन्धित वडा अध्यक्षले योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिबेक्षण गरेको प्रतिबेदन पेश गरेको देखिन्छ भने पालिकाद्वारा संचालित योजनाहरु लक्ष्य अनुसार सम्पन्न भए भएन भनी पालिकाले आधिकारिक समिक्षा गरेको प्रतिबेदन छैन । अतः यसले गर्दा पालिकाद्वारा संचालित सबै योजना तथा कार्यक्रम लक्ष्य अनुसार नै सम्पन्न भएका छन भन्ने प्रष्ट आधार देखिएन । पालिकादारा संचालित योजना तथा कार्यक्रमको स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा उल्लेख भएको ब्यवस्था बमोजिम अनुगमन तथा सुपरिबेक्षण गरी समिक्षा गरेको प्रतिबेदन अभिलेखगत रूपमा राख्नु पर्दछ ।

४९.३ **उपभोक्ताको काम निर्माण ब्यावसायी बाट गराएको** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को १३ (क) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले प्राप्त गरेको कुनै काममा निर्माण ब्यवसायीलाई संलग्न गराएको पाईएमा सार्वजनिक निकायले उक्त उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायसंग भएको सम्झौता रद्द गरी त्यस्तो उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राहीलाई भविष्यमा त्यस्तो कुनै काम गर्न नदिने अभिलेख राखी सो काम गर्ने ब्यवसायीलाइ कालो सुचीमा राख्न सार्वजनिक अनुगमन कार्यालयमा लेखि पठाउनु पर्ने ब्यवस्था छ।यस पालिकामा संचालित उपभोक्ता समितिले प्राप्त गरेका निर्माण सम्बन्धि कार्य नियमावलीमा भएको ब्यवस्था बिपरित निर्माण ब्यावसायीलाई सहभागी गराई गराएको देखिएका केही उदाहरण निम्न छन्।अतः यसरी गराएको कार्यलाई नियमसंगत मान्न सकिने आधार नदेखिएको रू

गो. भौ.न र मिति	योजनाको नाम	निर्माण ब्यावसायी नाम	ब्यावसायीले गरेको काम	भुक्तानी रकम
१४२।२०८१।२।२४	दुमीचौर मोटरबाटो निर्माण उ.स.	फाइन्डली रिलेशन कन्स्टक्शन	६७००७२	६६०२१४
३।२०८०।६।२२	वितलव चिलाउने थरीको चौतारा मो बा उ स	सन साइन कन्स्टक्शन	२३७३००	३८८०००
६४।२०८०।१०।३	मोटरबाटो सरसफाई उपभोक्ता समिति शिवपुरी	राना अर्थुमस प्रा लि	५६०८०७	८०६८५१
५९।२०८०।९।२	मोटरबाटो सरसफाई उ स वडा न ८	फाइन्डली रिलेशन कन्स्टक्शन	६५०३९८	५६०६४४
६०।२०८०।९।२	मोटरबाटो सरसफाई उ स वडा न १	डि जि प्रकास कन्स्टक्शन	५५१९८८	४८३७०८

अनियमित भएको	२८,९९,४१७

४९.४ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न** - सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ।लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ

४९.५ **गुणस्तर परीक्षण**- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपुर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेसन र गुणस्तर वमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ ।यस स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समितिले पेश गरेको ल्याब टेष्ट रिपोट बाहेक निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन ।अतः कार्यालयले निर्माण तथा खरिद गरेका समानको परिक्षण गराउन तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ । केही उदाहरण निम्न अनुसार छन् ।

सि.नं.	निर्माण कामको विवरण	पार्टीको नाम	भुक्तानी रकम
१.	घट्टेखोला मुहान गरी सिचाई कुलो निर्माण योजना	कुलो निर्माण योजना उ. स	१९८३९९१
२.	बोहोरे खोला कुलो निर्माण योजना	कुलो निर्माण मर्मत उ स	१९३२८६३
३.	साबिक वडा न २ कार्यालय भवन मर्मत	भवन मर्मत उ स	४८५०००
४.	पुडि भन्ज्याङ वडा न ४हुदै सडक निर्माण	कालिका दुर्गा लक्ष्मी दुल्लेश्वर जे भी	९८४८३३६
५.	कालढुगां तनानपाटी मन्दिरदेखि सडक निर्माण	सडक निर्माण उ स	२१४३८२५

४९.६ **नापी किताव**:- निर्माण सम्वन्धी कामको विवरण नापि कितावमा अभिलेखको रुपमा जनाई राख्नुपर्दछ । प्रयोग गरिने नापि कितावहरु नापी नियन्त्रण खातामा अभिलेख जनाई प्रयोग गर्दा माग फारम भरी निकासा गराई प्रयोग गर्नुपर्नेमा कार्यालयवाट निर्माण कार्यको अभिलेख राख्ने प्रयोजनको लागि नापी कितावको रुपमा प्रयोग नगरी कम्प्यूटरमा राखी लुजसिटको रुपमा प्रयोग गरेको देखियो । उक्त लुज सिटहरु एकिकृत गरी बाइन्डिङ गरी राखेको समेत पाइएन । यसरी लुजसिटमा राख्दा निर्माण कार्यको अभिलेख एकिकृत रुपमा नराखेको कारण परिक्षण तथा मुल्याङ्कन गर्न कठिनाई पर्ने देखिन्छ । साथै लुजसिटमा राखेका विवरणहरु हराउने सम्भावना बढी हुने

हुँदा निर्माण कार्यको अभिलेख नापी कितावको रुपमा राखि सोको नियन्त्रणका लागि नापी किताव नियन्त्रण खाता समेत प्रयोगमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ । यस पालिका कार्यालयद्वारा गत आ.वा.मा संचालित योजनाहरुको भुक्तानी यस बष कार्य सम्पन्न भएको आधारमा भुक्तानी दिएको देखिन्छ । लेखापरिक्षणको क्रममा गत आर्थिक बर्षका नापी किताब भुक्तानी बिवरण लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नभएकोले जोडजम्मा भिडानगर्न सकिए अत कार्यालयले क्रमागत योजनाहरुको नापी किताब एकिकृत गरी राख्नु पर्ने देखिन्छ ।

४९.७ **निर्माण सामाग्रीमा मु. अ. कर बिजक बेगर भुक्तानी** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ वमोजिम उपभोक्ता समितिले गरेको खर्चको बिल भरपाई कार्यालयलले जांच गरी प्रतिवेदन लिने व्यवस्था छ । यो वर्ष निम्न उपभोक्ता समितिलाई समान खरिदमा मुल्य अभिवृद्धि कर सहित रकम भुक्तानी दिने गरी लागत अनुमान तयार गरी सोही वमोजिम कार्य सम्पन्न भई भुक्तानी भएकोमा विल पेश नभएको समानको मु.अ. कर भुक्तानी भएको देखिन्छ । यसरी बिजक बेगर मु.अ.कर भुक्तानी दिएको रू. नियमसंगत देखिएन । अतः पालिका कार्यालयले मुल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानीको बिजक लिएको भए मु.अ.कर.समायोजन सहितको प्रमाण उपभोक्ताबाट पेश गर्न लगाउने अन्यथा उक्त मु.अ.कर असुल गरी सघिय संचित कोष दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने देखिएको रू.

भौचर नं.	उपभोक्ता समितीको नाम	कामको बिवरण	मु.अ. कर भुक्तानी रकम	बिजक पेश भएको रकम	बिजक पेश नभएको रकम	शिर्षक
१०८।२०८१।२।७	कालढुङ्गा तनानपाटी मन्दिरदेखि चैजुनारनथान सडक उ स	सिमेन्टको काम ६७२ बोरा	६११५२	४९७९५	११३५१	गा पा र सडक
१९५।२०८१।३।२१	उगर्न पेमा सम्वालिङ छ्योईलिङ	ईटा १२४९२	२३५४७	१९४०६	४१४१	
२२६।२०८१।३।२४	वोलाङ मा बि भवन निर्माण	सिमेन्ट २८० बोरा	२५४००	२०९३०	४५५०	
७।२०८०।१२।२६	घट्टेखोला मुहानगरी आप बगैचा सिचाई योजना	सिमेन्ट ७९१ बोरा	७४१२३	४९६०६	२४५१५	प्रदेश

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **२१,११६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	४४,५५७

४९.८ **सार्वजनिक परीक्षण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको पाइयो । सार्वजनिक परीक्षणको अभावमा आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारर्दशिताको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा बाधा पर्ने देखिन्छ ।

४९.९ **फरक शिर्षक खर्च** -आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६को दफा २० मा बिनियोजन ऐनमा तोकिएको कुनै एक अनुदान सङ्केत अन्तर्गत बजेट उपशिर्षकमा रकम नपुग भएमा सोही ऐनमा तोकिएको कनै एक वा एक भन्दा बढी अनुदान संङ्केत अन्तर्गतको उपशिर्षकमा बचत हने रकमबाट बिनियोजन ऐनमा तोकिएको सिमाभित्र रही सुत्रमा प्रबृष्टी गरी रकमान्तर गर्न सक्ने ब्यवस्था छ ।यस पालिकाले उक्त ब्यवस्था पालना नगरी रकमान्तर गरेको रकम सुत्रमा प्रबृष्टी नगरी पहिले नै कायम भएको शिर्षकबाट खर्च लेखेको देखिन्छ ।यसरी ऐनको ब्यवस्था पालना नगरी खर्च गरेको नियमसंगत देखिएन । केही उदाहरण निम्न छन ।

भौचर नं. र मिति	कायम उपशिर्षक	खर्च गरेको उपशिर्षक	खर्च रकम
९८।२०८१।१।१७	मठ मन्दिर गुम्वा निर्माण	जेवाड छ्योइलिङ्ग गुम्वा निर्माण	४८५०००
२८।२०८०।६।२४	मठ मन्दिर गुम्वा निर्माण	साङ्ग छ्योलिङ्ग गुम्वा निमार्ण	४६७६७८
२७।२०८०।६।२४	मठ मन्दिर गुम्वा निर्माण	खोले खर्म गुम्वा निर्माण	४७५९४३
१९५।२०८१।३।२१	मठ मन्दिर गुम्वा निर्माण	उग्रन पेमा सम्वालिङ छ्योईलिङ	६६६३३६
जम्मा			२०९४९५७

४९.१० **उपभोक्ताको काम निर्माण ब्यावसायीको मु अ कर बिजक पेश** - सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ को१३ (क)मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले प्राप्त गरेको कुनै काममा निर्माण ब्यवसायीलाई संलग्न गराएको पाईएमा सार्वजनिक निकायले उक्त उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायसंग भएको सम्झौता रद्द गरी त्यस्तो उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राहीलाई भबिष्यमा त्यस्तो कुनै काम गर्न नदिने अभिलेख राखी सो काम गर्ने ब्यवसायीलाइ कालो सुचीमा राख्न सार्वजनिक अनुगमन कार्यालयमा लेखि पठाउनु पर्ने ब्यवस्था छ। यस गाउँपालिकामा संचालित उपभोक्ता समितिले प्राप्त गरेका निर्माण सम्बन्धि कार्य नियमावलीमा भएको ब्यवस्था बिपरित निर्माण ब्यावसायीलाई सहभागी गराई गराएको देखिएका केही उदाहरण निम्न छन । अतः यसरी गराएको कार्यलाई नियमसंगत मान्न सकिने आधार देखिएन ।साथै यसरी निर्माण ब्यावसायीले गरेको कार्यको भुक्तानी दिदा मु.अ.कर बिजक पेश गरेको तर मु.अ.कर भुक्तानीको जानकारी आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई समेत दिएको देखिएन ।अत यसरी गाउपालिकामा पेश भएको बिजकको मु.अ.कर समायोजन गरेको भए निर्माण ब्यावसायीको मु.अ. कर समायोजन प्रमाण पेश गर्ने अन्यथा उक्त रकम असुल गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नु पर्ने देखिएको रू

गो. भौ.न र मिति	योजनाको नाम	निर्माण ब्यावसायी नाम	भुक्तानीरकम	मु.अ. कर
१४२।२०८१।२।२४	दुमीचौर मोटरबाटो निर्माण उ. स.	फाइन्डली रिलेशन कन्स्टक्शन	६७००७२	७७०८७
१३१।२०८१।२।१७	नासिङघाट मोटरबाटो बैरावारी खोल्सा नि उ. स.	युनिक निर्माण सेवा	२८९७२५	३७४२२
२०६।२०८१।३।२१	वडा न६ मवटरबाटो मर्मत समिति	नौलाख कन्स्टक्शन एण्ड सप्लार्स	३८१३७५	४३८७५
८३।२०८०।११।६	वडा न ४ सिकेको सम्पुर्ण मोटरबाटो उ स	एस बि आर निर्माण सेवा	५५३७००	७३७००
७४।२०८०।११।१४	वडा न २ बिभिन्न बाटो मर्मत तथा सरसफाई उ स	टि जे कन्स्टक्शन	५३४६२६	६१५०५
२।२०८०।६।२२	ठुलो पाटो पन्थबेशी वडा कार्यालय दलितवस्ती मो बा उ स	थापा कंक्रिट एण्ड कन्स्टक्शन	२४२३८५	२७८८५
३।२०८०।६।२२	वितलव चिलाउने थरीको चौतारा मो बा उ स	सन साइन कन्स्टक्शन	२३७३००	२७३००
६४।२०८०।१०।३	मोटरबाटो सरसफाई उपभोक्ता समिति शिवपुरी	राना अर्थुमस प्रा लि	५६०८०७	६४०७५
५९।२०८०।९।२	मोटरबाटो सरसफाई उ स वडा न ८	फाइन्डली रिलेशन कन्स्टक्शन	६५०३९८	७४८२४
६०।२०८०।९।२	मोटरबाटो सरसफाई उ स वडा न १	डि जि प्रकास कन्स्टक्शन	५५१९८८	६३३८८

प्रमाण पेश नगरेको	५,५१,०६१

४९.११ **जनश्रमदान**ः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई निर्माण कार्यको बिल भुक्तानी दिँदा लागत अनुमानमा रहेको मुल्य अभिबृद्धि कर, ओभरहेड कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागीताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ । जस अनुसार निम्न निर्माण कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराउँदा उपभोक्ता समिति र पालिकाले बेहार्ने अंश उल्लेख गरी सम्झौता भएको देखिन्छ । तर निर्माण कार्य सम्पन्न गर्दा घटी मूल्यांकन भएको अवस्थामा अनुपातिक कट्टी गरी भुक्तानी दिनुपर्नेमा सो गरेको नदेखिएको देहाय अनुसारको असूल गर्नु पर्ने देखिएको रू

गो.भौ.नं.	उपभोक्तासमिति र काम	मुल्याङ्न रकम	जनसहभागिता हुनु पर्ने रकम	जनसहभागिता भएको रकम	घटी अनुपातिक कट्टी रकम	शिर्षक
२।२०८०।६।२२	ठुलो पाटो पन्थबेशी वडा कार्यालय दलितवस्ती मो. बा. उ .स.	६६२५५४	६६२५५	४७२४८	१९००७	गा पा

असुल गर्नुपर्ने	१९,००७

५० **सवारी कर**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने उल्लेख भएकोमा यस बर्ष ४,५४,८५०.३० राजश्व प्राप्त गरेको छ । हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउने तर्फ सम्वन्धित निकायको ध्यान जानु पर्दछ ।

५१ **आन्तरिक आय**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रिय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
४९५४२१४४९.२८	५९३८४१९	१.१९

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १.१९ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

५२ **कर तथा शुल्क असुली**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ ।

कर	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
सम्पती कर	५,००,०००.००	१,४००.००	०.२८
भुमिकर/मालपोत	५०,००,०००.००	७,७२,४२१.६५	१५.४५
वहाल कर	३,००,०००.००	४,५४,८५०.३०	१५१.६२
अन्य कर	१५,४६,६२७.६२	४४,०८,०९८.७१	२८५.०१
नक्सापास दस्तुर	५,००,०००.००	१,७५,३५०.००	३५.०७
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	८,००,०००.००	२,५००.००	०.३१
नाता प्रमाणित दस्तुर	२,००,०००.००	०	०
व्यावसाय रजिष्ट्रेशनदस्तुर	५०,०००.००	१,२३,८००.००	२४७.६

५३ **राजश्व अभिलेख**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु ८८ लाख ९६ हजार प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रू ५९३८४१९ अर्थात अनुमान भन्दा ३३.२४ प्रतिशत घटि आय प्राप्त गरेको छ। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

५४ **सवारी कर**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनूपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु १,२३,८००.०० कर संकलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले आप्mनो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

५५ **मनोरञ्जन कर**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगित, थियटर, मनोरञ्जन, प्रदर्शन स्थल, ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ ।आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा पालिकाले यस शीर्षकमा कूनैपनि कर संकलन गरेको पाईएन । यस पालिकाको क्षेत्र भित्रवाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।

५६ **व्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ६२(क)मा आफ्नो क्षेत्रभित्रको वातावरणीय मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरण परीक्षणबाट तोकिएको परिणाममा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, दहत्तर बहत्तर शूल्क लिन सक्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष दहत्तर बहत्तर शुल्क वापत राजश्व संकलन गरेको छैन । पालिकाले तयार पारेको IEE प्रतिवेदन अनुसार यस अन्तरगत पर्ने लिखु खोलामा नीतिगत रुपमा उत्खनन् गर्न सक्ने आयतन १९.६ घ. मि. मौज्दात रहेको र वार्षिक ५१०० घ.मि. अर्थात् न्यूनतम् राजश्व रू.१६२१८००।- मा उत्खनन् गर्न मिल्ने कुरा उल्लेख छ ।पालिकाले आय ठेक्काको लागि पटक-पटक सूचना प्रकाशन गरेको भएता पनि कुनै पनि व्यक्ति/फर्म/ कम्पनीबाट प्रस्ताव पेश नभएको देखिन्छ । पालिकाले आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्न आय ठेक्का व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी वनाउनु पर्दछ ।

५७ **दाखिला गर्न वाँकि राजश्व**

५७.१

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **९,२६४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५७.२ **अन्य कार्यालयको खर्च** -आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेबार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च लेख्न वा भूक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजपत्र संलग्न भए वा नभएको तथा भूक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले यो वर्ष नेपाल प्रहरीको चौकिको लागि रू ४,०२९००।- खर्च गरेको देखियो । संघीय सरकारका निकायहरुमा संघीय सरकार कै बजेट विनियोजन र खर्च हुने व्यवस्था रहेकोमा स्थानीय सरकारले संघीय सरकार अन्तरगतका कार्यालयको लागि रकम विनियोजन गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ । यसरी खर्च रकम अनियमित भएको रू

अनियमित भएको	४,०२,९००

५८ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम नगरपालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेर, सुचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकिकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार, कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, कार्यालयले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेको छैन/बेरोजगारको सूचिमा समावेशलाई प्रथमिकिकरण गरेको छैन । कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी योजनाको छनौट अगावै औजार खरिद भएको, खरिद भएको औजारहरुको जिन्सी दाखिला नभएको, अत्याधिक संख्यामा योजना छनौट भएको, पूर्वाधार एवम् अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकाँश योजना छनौट नभई, अनुत्पादनमुलक कार्य गराउने गरी योजना छनौट भएका छन् । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्याधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी कार्यान्वियन भएको पाईएन । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका वडाहरुमा सडक नाला, मोटर बाटो, इनार, प्रतिक्षालय निर्माण कार्य लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरी यस वर्ष ८२ जनालाई रोजगारी उपलव्ध गराई रु ४८६६६०२।- खर्च गरेको छ । लक्षित वर्गलाई ५७.७ दिनदेखि १०० दिनसम्म रोजगारी उपलब्ध गराई श्रमिक ज्याला, प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च समेत खर्च लेखेका छन् । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृर्जना भएको देखिंदैन ।

५९ **गृहिणी महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-५** को निर्णयले रू **२२५,६८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६० **सोझै खरिद**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.१० लाखसम्मको खरिद कार्य सोभैm गर्न सकिने, रु.१० लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै सोभैm खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटकभन्दा बढी सोभैm खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ।पालिकाहरुले यो वर्ष चालु किसिमका वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक विधि नपनाइएकोले मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खर्च शिर्षकमा विभिन्न मितिमा १८ वटा गोश्वारा भौचर मार्फत रू.३६ लाख ५० हजार खर्च गरेको छ । प्रतिस्पर्धात्मक विधि अपनाएर सोझै खरिद गर्ने कार्यमा सुधार गर्नुपर्दछ

६१ नगदी रसिद नियन्त्रण खाता

कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाबाट रसिद ठेलिहरु छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेकोमा सोको पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन।अघिल्लो आ.व.को बाँकी के कति छन एकिन गर्न सकिएन।कार्यालयबाट सवै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणालि जडान गरी राजस्व संकलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ।यसले गर्दा व्यक्तिहरुले छुट्टै रसिद छपाउने जोखिम विद्यमान रहन्छ । यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै छानविन गर्नुपर्दछ।अतः कार्यलयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजश्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत ब्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने देखियो ।

६२ ढुंगागिट्टि, बालुवा राजश्व

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ६२(क)मा आफ्नो क्षेत्रभित्रको वातावरणीय मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरण परीक्षणबाट तोकिएको परिणाममा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, दहत्तर बहत्तर शूल्क लिन सक्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष दहत्तर बहत्तर शुल्क वापत राजश्व संकलन गरेको छैन । पालिकाले तयार पारेको IEE प्रतिवेदन अनुसार यस अन्तरगत पर्ने लिखु खोलामा नीतिगत रुपमा उत्खनन् गर्न सक्ने आयतन १९.६ घ. मि. मौज्दात रहेको र वार्षिक ५१०० घ.मि. अर्थात् न्यूनतम् राजश्व रू.१६२१८००।- मा उत्खनन् गर्न मिल्ने कुरा उल्लेख छ ।पालिकाले आय ठेक्काको लागि पटक-पटक सूचना प्रकाशन गरेको भएता पनि कुनै पनि व्यक्ति/फर्म/कम्पनीबाट प्रस्ताव पेश नभएको देखिन्छ । पालिकाले आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्न आय ठेक्का व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी वनाउनु पर्दछ ।

६३ प्रविधि हस्तान्तरण

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-४** को निर्णयले रू **२८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६४ अनुगमन भत्ता

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-१०** को निर्णयले रू **३४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	गो. भौ. नं. २२ २०८१।०३।२४ बागमती प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालय र गाउँपालिका बीच मिति २०८०।१२।२८ रू.१५ लाख ४ हजार को लागत अनुमानको गृहिणी महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने सम्झौता भएको छ ।सम्झौता पत्रको बुँदा नं. (ग) मा लागत साझेदारीमा सामाजिक विकास मन्त्रालयको रू.१२,७८,८९६।– र पालिकाको रू.१७५४३६।०० कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने व्यहोरा उल्लेख छ।पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा बागमती प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालयको मात्र बजेट प्रयोग भएको देखिएकोले सम्झौता अनुसार पालिकाको लागत साझेदारी नभएको रू.	१,७५,४३६

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : शिवपुरी गाउँपालिका, नुवाकोट , शिवपुरी गाउँपालिका , नुवाकोट

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	वसन्त कार्की	२०७९-४-१०	२०८१-४-३०
कार्यालय प्रमुख	Badrinath Lamsal	२०८१-४-३१	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	गंगा देवी श्रेष्ठ	२०७७-४-१	२०८०-११-२९
लेखा प्रमुख	Ghanshyam Belbase	२०८०-११-२९	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
५८०,६०९	४,५५२,३०५	६,८३५,५३४	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	११,९६८,४४८
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	५,५९५,९८५
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	१७५,४३६
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	६,५४७,८९९

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		७३८६८७४८.७२	
आम्दानी		**खर्च**	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३१४२०८०५४.५८	**चालु खर्च**	३८०६८२००३.१५
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	५६३०३६१२.८	**पूँजीगत खर्च**	१२९५६६१३६.४
राजश्व बाँडफाँट	८९८२६३३१.९७	**वित्तीय/अन्य व्यवस्था**	१५२८०७८२३.३५
आन्तरिक आय	१०६१८४१४.९६		
अन्य आय	१६७३६९६७१.६६		
कुल आय	६३८३२६०८५.९७	**कुल खर्च**	६६३०५५९६२.९
बाँकी मौज्दात		४९१३८८७१.७९	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा दरबन्दी पुनरावलोकन गरी जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- पालिकाले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहहरूमा रहेका भारी यन्त्र उपकरणहरू निःशुल्करूपमा समेत प्रयोग गरेको कारण ती उपकरणबाट प्राप्त आम्दानी भन्दा सञ्चालन खर्च बढी रहेको देखिन्छ। अतः यस्ता उपकरण प्रयोगको शुल्क तोकी प्रयोग गरेको लगबुकको आधारमा शुल्क असुल हुनुपर्दछ ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ